

GODIŠNJA NAGRADA HMD ZA 2009. GODINU

ETNOGRAFSKI MUZEJ ISTRE, PAZIN
za izložbu *VALIŽE & DEŠTINI – ISTRA IZVAN ISTRE*

Izložba *Valiže & deštini* tematizira istarsko iseljništvo. To će biti jedna od tema budućeg stalnog postava ovog muzeja, te je, u službi njegove najave, izdvojena i znatno proširena, te prezentirana kao zasebna izložba.

Razlog činjenici da je upravo ta tema izabrana da najavi novi stalni postav je donedavna odsutnost etnološke i muzeološke interpretacije istarskog iseljništva tijekom 20. stoljeća u cjelini. Nadalje, u Istri se malo znalo o tome koliko Istrana živi izvan Istre. Ujedno, o odlascima iz Istre nakon Drugog svjetskog rata često se nerado pričalo, jer su oni nerijetko bili rezultat neslaganja s ideološkim okvirom i ekonomskim prilikama u Istri.

Izložbom se htjelo ukazati na ogroman broj Istrana koji žive izvan Istre, pokazati opće karakteristike istarske emigracije i osobne sudbine, ukazati na (često tegobne) okolnosti u kojima su se emigranti našli, te aktualizirati ih etnološkim / muzeološkim interpretacijama. Time je toj temi dat svojevrsan legitimitet u širem društvenom kontekstu, a pobuđene su refleksije i autorefleksije čitavog niza posjetitelja iz Istre, čiji su rođaci dio istarske dijaspore.

Izložbi je prethodilo dvogodišnje istraživanje, uključivši i ono terensko. Niz je predmeta morao biti posuđen, otkupljen ili kopiran, s obzirom na to da muzejska čuvaonica uglavnom nije sadržavala takvu građu.

Svojevrsnu novinu predstavlja činjenica da se temi iseljništva pristupilo iz etnografskog kuta gledanja. Sama je izložba koncipirana na dvije razine: općoj, gdje se ističu zajednička mjesta iseljeničkih iskustava i osobnoj, gdje su prikazane sudbine dvanaestero likova (i načini na koje su te opće okolnosti odredile njihove živote). Riječ je o živim ljudima, ženskim i muškim, koji su emigrirali zbog različitih razloga na različite kontinente i zemlje Europe. Svi su bili suradnici tijekom pripreme izložbe i sami su odabrali fotografije, predmete i vlastite citate kojima su predstavljeni.

Grupa istarskih Australaca snimila je film o sebi i uručila ga organizatorima izložbe kao specifičan pogled iznutra na vlastito povijesno iskustvo. Riječ je samo o dijelu vizualnog i zvučnog materijala kojim je aktualiziran nematerijalni aspekt ovog fenomena: na izložbi se može vidjeti deset filmova, više elektronskih izvora fotografskog materijala, čiti osobna svjedočanstva i razgovore vođene s iseljenicima, te brojne iseljeničke pjesme. Sve je to prezentirano na tri jezika (hrvatski, engleski, talijanski), kao i sve legende i tekstovi na izložbi.

Već kod promišljanja popratnog izdanja uz izložbu *VALIŽE & DEŠTINI – ISTRA IZVAN ISTRE* odlučeno je da ono bude objavljeno i predstavljeno neposredno prije zatvaranja izložbe. Naime, publikacija će sadržavati dio koji će biti svojevrsan osvrt na izložbu, kao što je dokumentiranje dolazaka posjetitelja koji dijele iseljeničko iskustvo.

Ovo je izložba iz male sredine, međutim, njen je odjek bio iznimno jak i u velikoj je mjeri angažirao zajednice, kako u pripremi izložbe, tako i u pedagoškom radu, te specifičnim događanjima i razgovorima tijekom njenog trajanja. Motivirala je i istarsku zajednicu u New Yorku da osnuje muzejsku zbirku pri iseljeničkom klubu, a na širem planu ukazala na relevantnost sakupljanja manje "klasičnog" etnografskog materijala. Iako je izložba trebala biti otvorena od 21. travnja do 30. rujna 2009., zbog iznimnog interesa ostat će otvorena do kraja rujna 2010. godine.